

Olvadó jégcsapok

A színpadon egy veteményeskertnyi ágyásnak elegendő hely. Bravúros dramaturgi, rendezői szűkítés, sűrítés. Ennyi az a hely, ahol és amiért folyik a küzdelem. Ké legyen ez a földdarabka, és milyen nyelvű, kultúrájú legyen? „Maga magyar?” Ez a kérdés a másfél órás feszített tempójú előadásban legalább tízszer elhangzik. Ismétlődik, mint valami refrén, baljósan hangzó rím. Háború, halál, templom, haza, szülőföld, menekülés, halál, születés, szerelem. – Megaláztatás, gyűlölködés, beletörődés és reménykedés.

Jelenetek az előadásból

Ez mind benne van Göncz László *Olvadó jégcsapok* című dokumentarista történelmi regényében – és benne van a színpadi adaptációban is. Göncz László regénye az epikai műveknek abba a kategóriájába tartozik, amelyben a szerzők hírhozóként, eltitkolt történelmi események krónikásaként szót emelnek méltatlanul meggyötört nemzetársainkért. Több ez, mint történelmi igazmondás. Különös művek születtek így Dobos László, Gion Nándor, Sütő András, Grendel Lajos és mások tollán.

Az *Olvadó jégcsapok* színpadi változata 2008 márciusában került a nézők elé Lendván, a Makovecz Imre által tervezett Művelődési Házban. Majd rá egy hónappal Budapesten.

Számomra a színházi élménnyel egyenértékű volt a helyi közönség reagálása is. A sóhajok, a csönd, az „ezt mi is átéltük, túléltek” élménye. Ilyenkor lehet mondani: „békévé oldja az emlékezés”. Hát hol így, hol úgy zajlik ez a békévé oldás itt, Kelet-Közép-Európában, a Kárpát-medencében. Akadnak biztató jelek, történnek visszatesések. Őszinte jó érzéssel gratuláltam a főpróba, majd a bemutató után a szerzőknek, színpadra állítónak, színészeknek. A műnemváltás – epikából dráma – korszerűsítette az irodalmi művet.

Az előadás után alkalmam volt a rendezővel, Puskás Zoltánnal, s az előadást vállaló színésszel, Mers Attilával hosszabban beszélgetni. Nagy tehetségük nyilvánvaló. Egyikük Szerbiában, másikuk Horvátországban él és dolgozik, de Magyarországon is aktív szereplői a kulturális életnek.

Olyanok vagyunk, mint a jégcsapok, amelyek az első olvadás után a háztetőről a föld felé merednek. Lassan elfogynak, vagy a földre hullanak, és elolvadnak. Akárcsak mi. Néha jön egy-két hidegebb nap, akkor valamennyire megszilárdulnak, és az ablakon keresztül az ember erősnek, féltelmetesnek látja őket... de ez csak a látszat. Az első déli szellő már elbánik velük. Létrejöttük pillanatában olvadásra ítéltettek. Velünk is így van. Mi is lassan fogyunk... olvadunk... aztán egyszer csak teljesen beolvadunk...
(részlet a darabból)

Ez az idézet – történelmi látletet, ám művészi megfogalmazásával feloldás is. Remélhetően továbblépés egy új korszak és egy új szemlélet felé.

Göncz László azonban nemcsak íróként, de a muravidéki magyar kisebbség hivatott szószólójaként, s a szlovén–magyar kapcsolatok építőjeként is sokat tett azért, hogy térségünkben a sokat idézett kérdésre: „Maga magyar?” – önbecsüléssel s a jövőben bízva válaszolhassunk, (válaszolhassák): Igen.

MP